

EUROOPA KOHTU (viies koda) OTSUS

13. detsember 1991*

Kaupade vaba liikumine – Konkurents – Telefoniseadmete tüübikinnitus

Kohtuasjas C-18/88,

mille esemeks on Euroopa Kohtule EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Tribunal de commerce de Bruxelles'i (kaubanduskohus) asepresidendi esitatud taotlus, millega soovitakse saada selles kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Régie des télégraphes et des téléphones (RTT)

ja

GB-Inno-BM SA,

eelotsust EMÜ asutamislepingu artiklite 30 ja 86 tõlgendamise kohta.

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseis: koja esimees R. Joliet, kohtunikud Sir Gordon Slynn, J. C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias ja M. Zuleeg,

kohtujurist: M. Darmon,

kohtusekretär: ametnik B. Pastor,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Régie des télégraphes et téléphones, keda esindas advokaat Eduard Marissens, Brüssel,

- GB-Inno-BM SA, keda esindas advokaat Louis van Bunnem, Brüssel,

- Euroopa Ühenduste Komisjon, keda esindasid õigustalituse ametnikud Eric L. White ja Edith Buissart,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

olles 25. jaanuari 1989. aasta kohtuistungil ära kuulatud suulised märkused, mille esitasid Régie des télégraphes et téléphones, GB-Inno-BM SA ja komisjon,

olles 15. märtsi 1989. aasta kohtuistungil ära kuulatud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

---

*Kohtumenetluse keel: prantsuse.

otsuse

1. Tribunal de commerce de Bruxelles'i asepresident esitas 11. jaanuari 1988. aasta taotlusega, mis saabus Euroopa Kohtusse sama aasta 18. jaanuaril, EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel kolm eelotsuse küsimust asutamislepingu artiklite 30 ja 86 tõlgendamise kohta, et hinnata, kas nende sätetega on kooskõlas siseriiklik regulatsioon, mille kohaselt on ministriale allutatud avalik-õiguslikul asutusel, mis on vastutav üldkasutatava telefonivõrgu rajamise ja käitamise eest ning mis kaupleb telefoniseadmetega, õigus anda tüübikinnitus telefoniseadmetele, mida ta ei ole ise tarninud, selleks, et neid seadmeid saaks võrguga ühendada.

2. Need küsimused kerkisid esile Régie des télégraphes et des téléphones'i (edaspidi "RTT") ja äriühingu GB-Inno-BM (edaspidi "GB") vahelises kohtuvaidluses; viimati mainitu müüb oma kauplustes tüübikinnituseeta telefoniseadmeid, mis on mõeldud kasutamiseks lisaaparaadina juba olemasoleva seadeldisega ühendamiseks, märgatavalt madalama hinnaga, võrreldes sama tüüpi seadmetega, mida pakub RTT.

3. 14. juuli 1971. aasta Loi sur les pratiques du commerce'i (kaubandustavade seaduse, 30. juuli 1971. aasta Moniteur belge) artiklite 54 ja 55 alusel, mis keelavad mis tahes ausa konkurentsiga vastuolus oleva tegevuse ning annavad kaubanduskohtu presidendile õiguse anda korraldus sellise tegevuse lõpetamiseks, algatas RTT menetluse, nõudes, et GB-d kohustataks lõpetama peamiselt Kaug-Idast pärinevate telefoniaparaatide müük, mille käigus ta ei teavita tarbijaid asjakohase reklaami või mis tahes muu tõhusa vahendi abil, et neil telefonidel puudub tüübikinnitus. RTT väidab, et kui GB müüb kõnealuseid telefoniaparaate ilma tarbijaid tüübikinnituse puudumisest teavitamata, ajendab see tarbijaid ilma tüübikinnituseeta aparati ise võrku ühendama või ühendada laskma, mis aga kahjustab võrgu toimimist.

4. Nendes menetlustes väitis GB enda kaitseks, et kuivõrd 20. septembri 1978. aasta ministrite määruse (milles kehtestati telefoniühenduse tingimused ning mida viimati muudeti 24. detsembril 1986, Moniteur belge, 29.09.1978, lk 11166) tüübikinnitusmenetlust reguleerivad artiklid 13, 91 ja 93 on seadusvastased, siis ei saa ka kohustada ettevõtjat andma teavet, et müüdavatel aparatuuridel ei ole tüübikinnitus, keelates tal neid aparate ilma sellist informatsiooni andmata müüa. Peale selle esitas GB vastuhagi, nõudes RTT poolse asutamislepingu artikli 86 rikkumise tuvastamist. GB väitel on RTT oma turguvalitsevat seisundit kuritarvitanud, algatades eespool nimetatud kohtumenetluse, mille eesmärgiks on ilma tüübikinnituseeta telefoniseadmete edasimüüjate poolt osutatava konkurentsi takistamine, et soodustada omaenda seadmete või endapoolse tüübikinnitusega seadmete müüki.

5. Kohtutoimikust selgub, et erinevaid telegraafi- ja telefonisidet reguleerivaid õigusnorme konsolideeriva Belgia 13. oktoobri 1930. aasta seaduse artikkel 1 annab RTT-le üldkasutatavate telegraafi- ja telefoniliinide ning -kontorite rajamise ja haldamise monopoli.

6. Ministrite 20. septembri 1978. aasta määruse artikli 13 esimese lõigu järgi ei tohi „abonent ilma RTT kirjaliku loata ühendada talle kasutamiseks antud telefoniseadmetega mingeid juhtmeid, aparate ega muid esemeid, seadmeid avada ega demonteerida, seadmete ega juhtmete asukohta või kasutusviisi muuta”.

7. Nimetatud ministrite määruse artikli 91 järgi peab üldkasutatavate liinidega abonentlepingu alusel ühendatud seadmed olema kas RTT tarnitud või temapoolse tüübikinnitusega. Sama sätte kohaselt on RTT pädevuses otsustada abonendi liinide paigutuse ja tehniliste näitajate üle. Tehnilised näitajad, mille RTT artikli 91 alusel vastu võttis, on toodud dokumendis „Tehnilised näitajad nr RN/SP 208”, mille kehtiv redaktsioon pärineb 21. aprillist 1987. Üks eksemplar eelnimetatud tehnilistest näitajatest, mida rakendatakse esimesele RTT-i standardsele telefoniaparaadile lisatava teise või kolmanda telefoni osas, antakse igale tüübikinnituse taotlejale.

8. Kohtutoimikust selgub ka, et mis puudutab RTT müüdavaid seadmeid, siis on nõutavad tehnilised näitajad kehtestatud lepingu üldtingimustes, mida RTT oma tarnijatele rakendab. Vastavalt sellele ei pea need seadmed üldkasutatava võrku ühendamiseks läbima eraldi tüübikinnitusmenetlust.

9. Toimikust ilmneb ka, et telefoniaparaatide osas on RTT jätnud endale esimese telefoni tarnimise õiguse, kuid viimastel aastatel on ta loobunud lisatelefonide pakkumise ainuõigusest, mis talle varem kuulus. Ministrite eespool viidatud 20. septembri 1978. aasta määruse artikkel 93 täpsustab siiski samuti, et RTT võib mis tahes ajal erasektorile jäetud seadmetega varustamise pädevuse ära võtta ning seejärel nõuda, et kasutatavad seadmed kasutusest kõrvaldataks.

10. Neil asjaoludel peatas Tribunal de commerce de Bruxelles'i asepresident kohtuliku arutamise ning esitas järgmised eelotsuse küsimused:

„1) Asutamislepingu artikli 30 tõlgendamine:

Kuivõrd Régie des télégraphes et téléphones tegeleb lisaks Belgia üldkasutatava võrgu haldamisele ka selles võrgus kasutamiseks mõeldud seadmete müügiga, siis mil määral on ministrite 20. septembri 1978. aasta määruse artikkel 13 kooskõlas asutamislepingu artikliga 30, kui:

A. määruse artikliga on RTT-le antud õigus otsustada, kas lubada üldkasutatava võrguga ühendada telefoniseadmeid, mida ta ei ole ise tarninud ega müünud, ning seega jäetakse RTT-i diskretsiooni tehniliste ja halduslike kriteeriumide kehtestamine, millele seadmed peavad vastama selleks, et RTT neile tüübikinnituse annaks?;

B. olukorras, kus RTT on Belgia turul eratarnijate ja Belgia turule eraimportijate konkurent, ei näi eksisteerivat mingit standardite määramise ega kõnealuste telefoniseadmete standarditele vastavuse kontrollimise menetlust, peale selle ei ole abonendile ja kõnealuste seadmete importijale antud mingit võimalust kindlaks teha, ega loa andmise menetluse käigus ei esinenud omavoli või diskrimineerimist, ning RTT otsusi ei saa edasi kaevata?;

2) Mil määral võib asjaolu, et abonent peab kandma kõnealuse ministrite määruse artikli 13 esimese lõigu rikkumisega seotud kulud, sealhulgas ilma loata paigaldatud seadmetest põhjustatud häire uurimise ja kõrvaldamise kulud, kujutada endast koguselise piiranguga samaväärse toimega meedet olukorras, kus ei ole mõlema poole ärakuulamiseks kehtestatud mingit menetlust sõltumatus instantsis, et hinnata põhjusliku seose olemasolu ja osatähtsust, nõnda, et telefoniseadet sellisel viisil paigaldada sooviv kasutaja või abonent kaldub igasugusest riskist hoidumiseks telefoni pigem RTT käest hankima?”

„2) Asutamislepingu artikli 86 tõlgendamine:

Mil määral võib RTT-le antud monopoolne seisund teiste isikute poolt tarnitud või müüdnud seadmete üldkasutatavasse võrku ühendamiseks loa andmisel ning selle eeskirjade kehtestamisel, millele lisandub RTT õigus määrata omavoliliselt kindlaks standardid, millele need seadmed peavad vastama, kujutada endast asutamislepingu artikli 86 punktides b ja c keelatud tegevust?”

11. Kohaldatav Belgia seadusandlus, põhikohtuasja faktilised asjaolud ja vaidluse taust, menetluse käik ja Euroopa Kohtule esitatud kirjalikud märkused on ulatuslikumalt esitatud kohtuistungis ettekandes. Need kohtutoimikute materjalid leiavad alljärgnevalt käsitlemist vaid niivõrd, kui võrd see on Euroopa Kohtu arutluskäigu seisukohalt vajalik.

12. Oma eelotsusetaotluses rõhutas siseriiklik kohus kõigepealt, et arutluse all ei ole RTT seadusjärgne turguvalitsev seisund üldkasutatava võrgu üle ega ka asjaolu, et telefoniseadeldised peavad selleks, et neid tohiks üldkasutatavasse võrku ühendada, vastama teatud tehnilistele nõuetele. Ta märkis, et Belgia seadusandlus on andnud RTT-i pädevusse tehniliste nõuete kindlaks määramise, millele seadmed peavad võrku ühendamiseks vastama, ning nende nimetatud nõuetele vastavuse hindamise. Siseriiklik kohus rõhutas, et see olukord muutus äärmiselt vaieldavaks siis, kui RTT, kes müüb võrku ühendamiseks mõeldud seadmeid, hakkas konkureerima sellise ettevõttega, mille vastu ta esitas hagi põhjendusel, et see ettevõtte ei ole seadmete müümisel teavitanud tarbijaid tüübikinnituse puurumisest. Siseriiklik kohus asus seisukohale, et on vajalik esitada Euroopa Kohtule küsimusi, mis puudutavad sätete, mis asetavad RTT üheaegselt kohtuniku ja vaidluse poole olukorda, vastavust asutamislepingule, põhjendusel, et juhul kui need sätted osutuvad ebaseaduslikuks, kujutab „iga neile sätetele tuginev keeld või meede endast konkurentsi lubamatut moonutamist ja majandusliku võimu kuritarvitamist telefonivõrgu haldamise monopoli abil, mis kuulub vaieldamatult RTT-le”.

13. Kuigi siseriiklik kohus esitas küsimused selle kohta, kas siseriiklikud õigusnormid on kooskõlas asutamislepingu kaupade vaba liikumist puudutavate sätete ja konkurentsieeskirjadega, on ilmne, et eespool toodud eelotsusetaotluse põhejndusi arvesse võttes tuleks siseriikliku kohtu tõstatatud probleemidele läheneda konkurentsieeskirjade seisukohalt.

Konkurentsieeskirjad

14. Siseriiklik kohus küsib, kas EMÜ asutamislepingu artikli 3 punktiga f ning artiklitega 90 ja 86 on kooskõlas, kui liikmesriik annab üldkasutatavat sidevõrku haldavale äriühingule õiguse kehtestada telefoniseadmete standardeid ja kontrollida, kas ettevõtjad neid standardeid täidavad, samal ajal kui see äriühing on ise nende ettevõtjate konkurent telefonilõppseadmete turul.

15. Belgia õiguse alusel kuulub RTT-le üldkasutatava sidevõrgu rajamise ja haldamise monopol. Pealegi tohib sinna võrku ühendada ainult RTT tarnitud või tema tüübikinnitusega seadmeid. Seega on koondunud RTT kätte õigused lubada ja keelata uute seadmete võrku ühendamist, määrata kindlaks tehnilised standardid, millele need seadmed peavad vastama, ning kontrollida, kas teiste isikute poolt toodetud seadmed vastavad tema poolt vastu võetud tehnilistele näitajatele.

16. Euroopa Ühenduse praeguses arengustaadiumis kujutab see monopol, mille eesmärk on teha kasutajatele kättesaadavaks üldkasutatav telefonivõrk, üldhuviteenust asutamislepingu artikli 90 lõike 2 tähenduses.

17. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt võib ettevõtet, millel on seadusjärgne monopol olulisel osal ühisturust, käsitada turgu valitsevas seisundis oleva ettevõtjana asutamislepingu artikli 86 tähenduses, ning selle liikmesriigi territoorium, kuhu monopol ulatub, võib kujutada endast olulist osa ühisturust (23. aprilli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-41/90: Höfner, EKL 1991, lk I-1979, punkt 28 ja 18. juuni 1991. aasta otsus kohtuasjas C-260/89: ERT, EKL 1991, lk I-2925, punkt 31).

18. Samuti on Euroopa Kohus sedastanud, et kuritarvitamisega artikli 86 tähenduses on tegemist siis, kui ettevõtte, kellel on teatud turgu valitsev seisund, jätab ilma objektiivse vajaduseta endale õiguse kõrvaltegevusele, millega võiks tegeleda kolmas ettevõtte oma tegevuse raames lähedasel, kuid eraldiseisval turul, nõnda et tekib selle kolmanda ettevõtte konkurentsist kõrvaldamise oht (3. oktoobri 1985. aasta otsus kohtuasjas 311/84: CBEM, EKL 1985, lk 3261, punkt 27).

19. Järelikult, kui ettevõtte, millel on võrgu rajamise ja haldamise turul monopol, monopoliseerib lähedase, kuid eraldiseisva turu, käesoleval juhul selle võrguga ühendamiseks mõeldud seadmete turustamise, ühendamise, kasutuselevõtu ja hoolduse turu, kõrvaldades seeläbi igasuguse konkurentsi teiste ettevõtete poolt, on tegemist asutamislepingu artikli 86 rikkumisega.

20. Asutamislepingu artikkel 86 käsitleb siiski ainult sellist konkurentsivastast tegevust, millega ettevõtjad tegelevad omal algatusel (vt 19. märtsi 1991. aasta otsust kohtuasjas C-202/88: Prantsusmaa v. komisjon "Lõppseadmed", EKL 1991, lk I-1223), mitte riiklike meetmeid. Kui tegemist on riiklike meetmetega, tuleb kohaldamisele artikli 90 lõige 1. See säte keelab liikmesriikidel asetamast riigi osalusega äriühinguid ja ettevõtjaid, kellele nad annavad eri- või ainuõigused, õigus- või haldusnormidega olukorda, kuhu need ettevõtjad ei saaks iseseisva tegevusega jõuda, ilma et nad rikuksid artikli 86 sätteid.

21. Järelikult kui riigi osalusega äriühingu või riigilt eri- või ainuõigused saanud ettevõtja turgu valitseva seisundi laienemine tuleneb riiklikust meetmest, rikub see meede asutamislepingu artiklit 90 koosmõjus artikliga 86.

22. Konkurentsi kaotamist või piiramist telefoniseadmete turul ei saa pidada õigustatuks üldist majandushuvi pakkuva avaliku teenuse osutamisega asutamislepingu artikli 90 lõike 2 tähenduses. Lõppseadmete, täpsemalt, telefoniaparaatide müük on tegevus, millega peab saama tegeleda iga ettevõtte. Tagamaks, et seadmed vastaksid olulistele nõuetele, eriti kasutajate turvalisuse, võrguoperaatorite ohutuse ja üldkasutatavate sidevõrkude kahjustustevastase kaitse nõuetele, piisab tehniliste näitajate kehtestamisest, millele need seadmed peavad vastama, ning tüübikinnitusmenetluse loomisest, mille abil saaks kontrollida, kas nõuded on täidetud.

23. RTT väitel saaks asutamislepingu artikli 90 lõike 1 rikkumise tuvastada ainult siis, kui liikmesriik oleks soodustanud tegelikku RTT-i poolt toime pandud kuritarvitamist, näiteks diskrimineerimist tüübikinnituseeskirjade kohaldamisel. Ta rõhutab siiski, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei toonud esile ühtki tegelikku kuritarvitust ning et nende eeskirjade diskrimineeriva kohaldamise võimalus, mille põhjuseks on RTT määramine tüübikinnitust andvaks asutuseks, samas kui ta ise on tüübikinnitust taotleivate ettevõtete

konkurent, ei saa iseenesest olla piisav, et tegemist oleks kuritarvitamisega EMÜ asutamislepingu artikli 86 tähenduses.

24. Selle argumendiga ei saa nõustuda. Siinkohal piisab märkimisest, et telefonivõrgu rajamise ja haldamise monopoli laiendamine telefoniseadmete turule ilma objektiivse põhjendusega on juba iseenesest keelatud vastavalt artiklile 86 või kui see laienemine tuleneb riiklikust meetmest, siis vastavalt artikli 90 lõikele 1 koosmõjus artikliga 86. Kuivõrd konkurentsi ei tohi sellisel viisil kõrvaldada, siis ei tohi seda ka kahjustada.

25. Asutamislepingus ette nähtud mittemoonutatud konkurentsisisüsteemi saab tagada vaid eri ettevõtjate vaheliste võrdsete võimaluste kindlustamise teel. Kui lõppseadmeid turustavale ettevõttele antakse ülesanne koostada tehnilised näitajad, millele lõppseadmed peavad vastama, kontrollida nende kohaldamist ja anda neile seadmetele tüübikinnitus, tähendab see lõpptulemusena, et talle antakse õigus otsustada oma diskretsiooni järgi, milliseid lõppseadmeid saab üldkasutatavasse võrku ühendada, ning sellega antakse talle konkurentide ees ilmne eelis (eespool viidatud otsus kohtuasjas C-202/88, punkt 51).

26. Neil asjaoludel on tõhusa konkurentsi säilitamiseks ja läbipaistvuse tagamiseks vaja, et tehniliste näitajate koostamise, nende kohaldamise kontrollimise ja tüübikinnituse andmisega tegeleks asutus, mis ei sõltuks telekommunikatsiooni valdkonnas konkureerivaid tooteid või teenuseid pakkuvatest eraettevõtetest või riigi osalusega äriühingutest (eespool viidatud otsus kohtuasjas C-202/88, punkt 52).

27. Veelgi enam, põhikohtuasjas kõne all olevad siseriiklikud õigusnormid võivad mõjutada teistest liikmesriikidest pärit telefoniseadmete importi, seega mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust asutamislepingu artikli 86 tähenduses.

28. Seega tuleb siseriikliku kohtu küsimustele esiteks vastata, et EMÜ asutamislepingu artikli 3 punktiga f ning artiklitega 90 ja 86 ei ole kooskõlas, kui liikmesriik annab üldkasutatavat sidevõrku haldavale äriühingule õiguse kehtestada telefoniseadmete standardeid ja kontrollida, kas ettevõtjad kehtestatud standardeid täidavad, samas kui see äriühing on ise nende ettevõtjate konkurendiks kõnealuste seadmete turul.

Kaupade vaba liikumine

29. Teiseks küsib siseriiklik kohus, kas artikliga 30 on vastuolus, kui riigi osalusega äriühing saab õiguse anda tüübikinnitust telefoniseadmetele, mis on mõeldud avalikku võrku ühendamiseks ja mida ta ei ole ise tarninud, juhul kui selle äriühingu otsuste peale ei saa kohtusse kaevata.

30. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt (vt eriti 20. veebruari 1979. aasta otsust kohtuasjas 120/78: Rewe-Zentral (Cassis de Dijon'i kohtuotsus), EKL 1979, lk 649) on juhul, kui puuduvad asjaomaseid tooteid puudutavad ühised õigusnormid, siseriiklike õigusnormide erinevustest tulenevaid kaupade vaba liikumise takistused lubatavad juhul, kui neid siseriiklike õigusnorme, mida kohaldatakse ühtmoodi nii kodumaistele kui ka importtoodetele, saab õigustada sellega, et nad on vajalikud ühenduse õiguse imperatiivsete nõuete täitmiseks. Euroopa Kohus täpsustas siiski, et need õigusnormid peavad olema oma eesmärgiga proportsionaalsed ning kui liikmesriigil on võimalik sama eesmärgi saavutamiseks valida mitme meetme vahel, peab ta valima selle, mis takistab kaupade vaba liikumist kõige vähem.

31. Arvestades ühenduse õigusnormide puudumisest üldkasutatavate sidevõrkude rajamise valdkonnas ning võttes arvesse liikmesriikide võrkude tehnilist mitmekesisust, jääb liikmesriikidele esiteks õigus kehtestada tehnilised näitajad, millele telefoniseadmed peavad vastama, et neid võiks võrku ühendada, ning teiseks õigus kontrollida võrku ühendatavate seadmete vastavust nõuetele, et oleksid täidetud kasutajate kaitset, s.t nende teenuste tarbijate kaitset, ning üldkasutatava võrgu kaitset ja tõrgeteta toimimist puudutavad imperatiivsed nõuded.

32. On tõsi, et nõue, mille kohaselt telefoniseadmed peavad selleks, et neid tohiks võrku ühendada, saada tüübikinnituse, ei välista täielikult teistest liikmesriikidest pärit toodete importi asjaomasesse liikmesriiki. Sellegipoolest võib see muuta nende seadmete turustamise raskemaks või tülikamaks. Tegelikult nõuab selline kohustus eksportivas liikmesriigis asuvalt tootjalt, et ta arvestaks nende toodete valmistamisel importivas liikmesriigis kehtestatud tüübikinnituskriteeriumidega. Lisaks sellele toob tüübikinnitusmenetlus igal juhul kaasa viivitusi ja kulutusi, isegi kui importtooted tüübikinnituskriteeriumidele vastavad.

33. Kaupade vaba liikumise põhimõttest mõne umeratiivse nõude tõttu tehtud erandi on aga õigustatud vaid siis, kui siseriiklikud õigusnormid on saavutatava eesmärgiga proportsionaalsed.

34. Euroopa Kohtu 12. märtsi 1987. aasta otsusest (kohtuasjas 178/84: komisjon v. Saksamaa, EKL 1987, lk 1227, punkt 46) nähtub, et ettevõtjad peavad saama impordiloast põhjendamatu ilmajätmise korral kohtusse pöörduda. Samasugune võimalus peab olema ettenähtud ka tüübikinnitusest ilmajätmise otsuste korral, kuna sellised otsused võivad praktikas sulgeda ühest liikmesriigist pärit telefoniseadmete jaoks ligipääsu teise liikmesriigi turule ning seega takistada kaupade vaba liikumist.

35. Juhul, kui puudub võimalus tüübikinnitusasutuse otsuseid kohtusse kaevata, võib see asutus omandada importseadmete suhtes põhjendamatu või süstemaatiliselt tõrjuva orientatsiooni. Tõenäosus, et tüübikinnitusasutusel selline orientatsioon tekib, on veelgi suurem, kui tüübikinnitusmenetluses ega tehniliste näitajate kindlaksmääramise menetluses ei kuulata huvitatud isikuid ära .

36. Seega tuleb siseriikliku kohtu teisele küsimusele vastata, et artikliga 30 on vastuolus, kui riigi osalusega äriühing saab õiguse anda tüübikinnitust telefoniseadmetele, mis on mõeldud avalikku võrku ühendamiseks ja mida ta ei ole ise tarninud, juhul kui selle äriühingu otsuste peale ei saa kohtusse kaevata.

Kohtukulud

37. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukuludid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse see kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (viies koda),

vastates Tribunal de première instance de Bruxelles'i 11. jaanuari 1988. aasta otsusega esitatud küsimustele, otsustab:

1) EMÜ asutamislepingu artikli 3 punktiga f ning artiklitega 90 ja 86 ei ole kooskõlas, kui liikmesriik annab üldkasutatavat sidevõrku haldavale äriühingule õiguse kehtestada telefoniseadmete standardeid ja kontrollida, kas ettevõtjad kehtestatud standardeid täidavad, samas kui see äriühing on ise nende ettevõtjate konkurendiks kõnealuste seadmete turul.

2) Asutamislepingu artikliga 30 on vastuolus, kui riigi osalusega äriühing saab õiguse anda tüübikinnitust telefoniseadmetele, mis on mõeldud avalikku võrku ühendamiseks ja mida ta ei ole ise tarninud, juhul kui selle äriühingu otsuste peale ei saa kohtusse kaevata.

Joliet

Slynn

Moitinho de Almeida

Rodríguez Iglesias

Zuleeg

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 13. detsembril 1991. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

Vienda koja esimees

J. G. Giraud

R. Joliet